

EIX: EL SISTEMA DE CIÈNCIA I INNOVACIÓ I EL REPTA DE LA TRANSFORMACIÓ DIGITAL

TÍTOL: El finançament públic al sistema de recerca defineix l'èxit d'un país. Criteris per al seu repartiment.

AUTORA: Anna Font Jornet

Catalunya és un país que compta amb una xarxa de centres de recerca públics excel·lents, de reconegut prestigi internacional, vertebrats al voltant d'I-CERCA, fundació que els empara i coordina.

Aquests 42 centres, anomenats centres CERCA, es troben classificats en 6 àrees temàtiques: Ciències de la vida, Ciències i matemàtiques, Ciències mèdiques i de la Salut, Ciències socials, Enginyeries i Humanitats. Els centres estan vinculats tant a la pròpia administració de la Generalitat de Catalunya com a alguna de les universitats catalanes.

L'activitat al voltant d'aquests centres és en sí un motor econòmic. Empleen més de 16.500 persones, de les quals, 9.000 són personal investigador. Mouen un pressupost anual de més de 800 milions d'euros i han creat més de 200 empreses spin-off.

Els resultats d'aquests centres són més que notoris a nivell europeu. En el Programa de recerca H2020, els centres CERCA van participar en més de 1.100 projectes de recerca i van guanyar 211 ajuts atorgats pel Consell Europeu de Recerca (ERC), el qual només finança els projectes més disruptius i innovadors, d'entre aquells que són excel·lents. La participació en el programa H2020 va significar un retorn de 550 milions d'euros pel sistema.

Els centres CERCA també estan aconseguint uns resultats fantàstics en el vigent programa europeu de recerca Horizon Europe. En el període 2021-2023, els centres de recerca i les universitats catalanes han captat al voltant de 630 milions d'euros, el qual representa el 3,5% del total dels fons disponibles, amb només un 1,8% de la població. Catalunya és la tercera regió europea en captació de fons i els centres CERCA els tercers a Europa en volum de participació, per darrera dels instituts Helmholtz a Alemanya i els CNRS de França. Els instituts alemanys Fraunhofer i Max Plank queden per darrera els centres CERCA.

Però els centres de recerca públics no poden sobreviure únicament en base al finançament competitiu que els aporten aquests i d'altres programes de recerca. És més, l'administració hauria de ser la primera interessada en dotar aquests organismes d'un finançament basal suficient per garantir que els centres puguin abordar nous reptes i línies i mantenir sempre la recerca del país a un nivell d'excel·lència.

Sembla evident que el finançament basal dels centres de recerca, donat el seu impacte en el present i en el futur, hauria de distribuir-se utilitzant certs criteris. Podrien ser criteris objectius basats en indicadors del passat, que premiessin aquells centres que millors resultats haguessin aconseguit. O podrien ser criteris subjectius, basats en interessos de país, finançant certs àmbits de recerca per sobre d'altres. Però els criteris han d'existir i han de ser coneguts per tots els actors: els centres i la ciutadania. I s'han de poder explicar. Actualment, el finançament dels centres no respon a cap criteri conegut i evidencia un biaix cap a certs àmbits i un abandonament evident de l'àmbit de les enginyeries, tot i ser Catalunya un país clarament industrialitzat i amb necessitats d'inversió continuada en el sector.

Aquest article vol aprofundir en el finançament dels centres públics catalans, demostrant una falta de planificació en l'assignació del finançament basal que, de ben segur, té i tindrà un impacte en el benestar de la nostra societat.